

פרק יז / ברוריה בן-דוד (וייס)

חציו הראשון של הפרק הוא המשך פרשת התנחלותם של בני מנשה ונכרכה בו פרשת בנות צלפחד. בחציו השני נמסרות תלונותיהם של בני יוסף על צמצום שטח נחלתם ותשובתו של יהושע.

בפרק טו ובפרק יז מסופר על נחלות מיוחדות שנחלו משפחות מסוימות:
כלב ועכסה בתו (טו יג-יט).

בנות צלפחד (יז ג-ו).

"וצלפחד בן חפר לא היו לו בנים כי אם בנות, ושם בנות צלפחד מחלה ונעה חגלה, מלכה ותרצה" (במד' כו לג). "ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה למשפחת מנשה בן יוסף, ואלה שמות בנותיו: מחלה, נעה וחגלה ומלכה ותרצה. ותעמדנה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאם וכל העדה פתח אהל מועד לאמר: אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח, כי בחטאו מת, ובנים לא היו לו. למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן? תנה לנו אחזה בתוך אחי אבינו. ויקרב משה את משפטן לפני ה', ויאמר ה' אל משה לאמר: כן בנות צלפחד דברת, נתן תתן להם אחזת נחלה בתוך אחי אביהם, והעברת את נחלת אביהן להן. ואל בני ישראל תדבר לאמר: איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו. ואם אין לו בת ונתתם את נחלתו לאחיו. ואם אין לו אחים ונתתם את נחלתו לאחי אביו, ואם אין אחים לאביו ונתתם את נחלתו לשארו הקרב אליו ממשפחתו וירש אתה, והיתה לבני ישראל לחקת משפט כאשר צוה ה' את משה" (במד' כז א-יא).
נעשו כל ההכנות לחלוקת הארץ לשבטי ישראל, ובתוך השבט למשפחות לפי גודלן.
גם בני שבט לוי נמנו כדי לחלק ביניהם את ערי הלויים ומגרשיהן. והנה התעוררה בעיה כיצד יש לנהוג במקרה של אדם הזכאי לנחלה בארץ שמת בלא בנים והניח אחריו רק בנות. זכו בנות צלפחד שיינתן החוק בזכותן.

בנות צלפחד ביססו את טענותיהן על שלוש עובדות:

(א) צלפחד מת במדבר.

(ב) הוא לא היה בעדת קורח.

(ג) הוא מת בחטאו.

לא נשללה מהמשתתפים במחלקת קורח הזכות לקבל נחלה בארץ. בנות צלפחד מזכירות שהוא לא היה בעדת קורח רק כדי לחזק את טענותיהן, שכן אילו היה אביהן במחלוקת קורח שקמה על משה לא היו מעיזות לבוא בדרישתן. הן טענו שאביהן בחטאו מת. חז"ל חלוקים בדעותיהם מה היה אותו חטא. ר' עקיבא אומר מקושש עצים היה בשבת.

חבלי מנשה עשרה היו, חבלים אלה היו בא"י המערבית. חז"ל פירשו ששישה חבלים נטלו שש משפחות הזכרים ויתר ארבעת החבלים נטלו בנות צלפחד. ויש המפרשים שחמישה חבלים נטלו בני מנשה הזכרים, ואילו נחלתו של חפר נחלקה לחמישה חבלים שניתנו לחמש בנות צלפחד.

על מה התלוננו בני אפרים ומנשה?

בני יוסף התאוננו על שניתן להם רק חלק אחד וגורל אחד, אף על פי שהם שני שבטים ונחשבו בחלקת הארץ כשבט אחד.

לפי סברה אחרת טענתם הייתה שהחלקים נקבעו לפי יוצאי מצרים, ואילו הם פרו ורבו ביותר לאחר יציאת מצרים לכן החלק הניתן עכשיו לכל אחד מהם הוא קטן מדי.

מה הציע להם יהושע?

יהושע מציע להם לכרות את היערות להרחבת שטח האדמה לעיבוד חקלאי.

האם תשובתו ספקה אותם?

לא, הם טענו שלא יספיק להם ההר גם אם ייבראו אותו ואין ביכולתם להוריש את ארץ העמק שנפלה בגורלם, כי לתושביהם יש רכב ברזל (שופ' א יט) ולבני אפרים ומנשה צבא רגלי, לכן לא יוכלו לעמוד בפני נשק זה.

ומה הייתה תשובתו של יהושע לבני יוסף?

דווקא משום שעם רב אתה כוחך גדול. אשר להר תוכל לברא אותו, ואשר לעמקים תוכל להשתמש בכוחך הגדול ולגרש את תושביהם.

מה אנו למדים על אופיו של יהושע?

יהושע היה משבט אפרים. הוא התייחס אל בני שבטו כאל בני שאר השבטים ולא הפלה אותם לטובה.

עבודה בכתב

- 1) מי היו בנות צלפחד? מדוע הוזכרו במקרא?
- 2) מדוע תבעו שבטי אפרים ומנשה נחלה נוספת?
- 3) מה הייתה תשובתו של יהושע?
- 4) מה אנו לומדים על הרי אפרים בימי קדם? ומה ידוע לכם על הרי אפרים בימינו?
- 5) מה אנו לומדים על אופיו של יהושע?

6) כתבו בלשון הספר :

- א. רצה.
- ב. לא הצליחו לגרש.
- ג. תכרות את העצים.
- ד. אם אתה דחוק.